

Avdelningen för arbetsgivarpolitik
Tomas Björck

Justitiedepartementet

103 33 Stockholm

Remissyttrande av promemorian Utökade registerkontroller vid anställning i kommun (DS 2024:24)

Sammanfattning

- Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) tillstyrker utredningens förslag avseende registerkontroll vid arbete med äldre och personer med funktionsnedsättning, utökade uppgifter vid registerkontroll inför arbete med barn och registerkontroll i syfte att upprätthålla ett verksamhetsskydd, med beaktande av de synpunkter som anges nedan i detta yttrande.
- SKR konstaterar att utredningens övervägande angående registerkontroller under pågående anställning inte överensstämmer med det behov som kommuner och regioner har för att möta ökade utmaningar med välfärdsbrottslighet och för att säkerställa en säker och god välfärdsverksamhet.
- SKR anser att avgränsningen av tillämpningsområde till enbart primärkommuner inte är ändamålsenlig och att även regioner bör omfattas av förslagen.

Allmänna synpunkter

Utvecklingen i samhället med en ökad organiserad brottslighet, som till del riktar sig mot välfärdssystem och andra delar av kommuner och regioners verksamhet, är en stor utmaning för SKR:s medlemmar. Arbetet med att motverka organiserad brottslighet handlar inte enbart om att förebygga och motverka kriminella aktörer utan syftar även till att skydda särskilt utsatta grupper och om säkerhet för de som är anställda i kommunen eller regionen.

I arbetet med att motverka organiserad brottslighet är möjligheten att kunna utföra registerkontroller av de personer som arbetar i verksamheterna ett viktigt verktyg. Behovet föreligger såväl inför rekrytering av ny personal

samt, på förekommen anledning, möjlighet till uppföljande kontroller under pågående anställning.

SKR ser positivt på de förslag om utökade möjligheter till registerkontroller som utredningen föreslår, och den ökade tydlighet kring tillåtligheten av registerkontroller som lagstöd för åtgärderna innebär, men konstaterar samtidigt att förslagen inte fullt ut möter de behov av kontrollmöjligheter som kommuner och regioner behöver för att kunna möta de utmaningar som samhällsutvecklingen medfört. Framförallt gäller det möjlighet till kontroll av redan befintligt anställd personal där utredningen inte presenterar några förslag eller utökade möjligheter till registerkontroll. Det innebär att nuvarande rättsläge kvarstår och att offentliga arbetsgivare, bortsett från de befattningar som är placerade i säkerhetsklass, inte kan genomföra kontroller efter det att anställningsavtal har träffats, vilket är otillfredsställande.

2.3 Avgränsningar

Utredningens uppfattning av uppdraget och den därav följande avgränsningen till att enbart avse primärkommuner är inte ändamålsenlig. SKR delar inte bedömningen och ser inga sakliga skäl till den gjorda avgränsningen. Regioner har liknande utmaningar som kommunerna vad gäller ökad kriminalitet, välfärdsbrottslighet och arbetslivskriminalitet och bedriver också verksamhet med höga skyddsvärden. Ett sammanhållet regelverk som gäller för hela kommun och regionsektorn är att föredra framför olika lösningar för olika huvudmän eller för olika verksamheter.

5 Kommuner

SKR anser att det är otydligt, utifrån den avgränsning som gjorts i avsnitt 2.3, huruvida Kommunalförbund ska förstås omfattas av utredningens förslag.

I fråga om registerkontroll i syfte att upprätthålla ett verksamhetsskydd anges uttryckligen (avsnitt 9.3) att kommunala bolag, stiftelser och föreningar likställs med kommuner men kommunalförbund nämns inte, vilket skapar otydlighet om kommunalförbund ska anses falla utanför bestämmelsens tillämpningsområde eller om de, utifrån avgränsningen i avsnitt 2.3 ska förstås omfattas av begreppet primärkommun.

SKR tolkar det som att kommunalförbund omfattas av förslagen i utredningen i sin helhet men att det är otydligt och behöver förtydligas i det fortsatta lagstiftningsarbetet.

Vad gäller förslaget avseende registerkontroll i syfte att upprätthålla ett verksamhetsskydd är det också otydligt huruvida det endast är helägda kommunala bolag som avses eller om även delägda bolag ska förstås omfattas. Samma oklarhet gäller vilka stiftelser som omfattas av § 3 i lagförslaget.

Även i dessa delar anser SKR att förtydliganden är nödvändiga.

6 Allmänna överväganden

SKR instämmer i utredningens bedömningar att det är av stor vikt att tilltro till kommunal verksamhet och upplevelse av trygghet kan upprätthållas och att det utifrån det syftet behövs ökade möjligheter att kontrollera belastningsregister inför anställning i fler fall än idag.

SKR ser också positivt på att utredningen inte föreslår införandet av ett förbud för arbetsgivare att efterfråga möjligheten att få del av registerutdrag från belastningsregistret i samband med rekrytering i situationer där det saknas uttryckligt lagstöd. Det är en viktig kompletterande möjlighet för arbetsgivare att även utanför det lagreglerade området, i sådana fall det bedöms nödvändigt och med den arbetssökandes medgivande, kunna kontrollera tidigare brottslighet inför anställningsbeslut.

7 Registerkontroll vid arbete med äldre och personer med funktionsnedsättning

Fakultativ registerkontroll ger kommunerna en ökad flexibilitet utifrån rådande förutsättningar och borde även kunna medföra en något mindre administrativ börda än en obligatorisk registerkontroll. Det kan dock förutses att ett lagstöd för registerkontroll, och därmed minskad osäkerhet kring tillåtligheten av sådan åtgärd, kommer medföra en ökning av registerkontroller inför anställning i berörda verksamheter och att de nuvarande skillnaderna i tillämpning mellan olika kommuner sannolikt kommer att minska.

Såsom förslaget är utformat kommer vissa förekommande arbeten med äldre och med vuxna personer med funktionsnedsättning inte att omfattas.

Det rör daglig verksamhet, ledsagarverksamhet och träffpunktsverksamhet. SKR kan i viss mån dela utredningens bedömning att skyddsvärdet är något mindre i dessa situationer än vid arbete som utförs i brukarnas egna hem men anser inte att skillnaden är så stor att det framstår som rimligt att låta registerkontroll för arbete i sådana verksamheter falla utanför tillämpningsområdet. SKR ser även ett behov av en bättre harmonisering med regelverket kring personal som utför vissa insatser åt barn med funktionshinder.

Vad gäller vilka uppgifter och brott som ska framgå av registerutdraget vill SKR framhålla följande:

Det är information om fler brott än de som anges i utredningens förslag som är av berättigat intresse inför anställningar i aktuella verksamheter. Information om upprepade stöld och tillgreppsbrott som bedömts som ringa eller endast resulterat i bötesstraff är betydelsefullt för arbetsgivaren att få del av inför anställning inom exempelvis hemtjänstverksamhet. Även sådan upprepade brottslighet bör framgå av registerutdraget.

SKR bedömer att förutsättningen att åtal väckts för att uppgifter från misstankeregistret ska kunna ingå i registerkontroll vid arbete med äldre och personer med funktionsnedsättning är lämplig och väl avvägd.

8 Utökade uppgifter vid registerkontroll inför arbete med barn

Obligatorisk registerkontroll av personer som ska arbeta med barn har tillämpats under en relativt lång tid och är en väl etablerad ordning i kommunernas verksamhet inför anställning i berörda verksamheter. Den kritik som anförts mot den nuvarande regleringen har i stort varit hänförlig till att de brott som nuvarande registeruppdrag omfattar är för snävt avgränsat för att fullt ut uppnå ett gott skydd för barn vilket är registerkontrollens primära syfte.

Det är, på grund av samhällsutvecklingen, nödvändigt och positivt att ytterligare brott nu tillförs registerutdraget för personer som ska arbeta med barn, men SKR anser att även misshandel av normalgraden bör framgå av registerutdraget.

Förslaget att registerutdrag inte får vara äldre än sex månader anser SKR vara lämpligt. Det är väsentligt att de praktiska förutsättningarna möjliggör för arbetssökande att erhålla registerutdrag utan längre tidsutdräkt för att inte riskera att påverka kommunernas möjligheter till rekrytering.

9 Registerkontroll i syfte att upprätthålla ett verksamhetskydd

SKR ser positivt på ökade möjligheter att kunna kontrollera personer inför anställning i verksamhetskritiska befattningar även om de inte är av sådan karaktär att säkerhetskyddskontroll aktualiseras. Det finns dock, enligt SKR:s mening, vissa otydligheter i förslaget som gör det svårt att bedöma hur väl det kommer att uppfylla syftet.

Det är i grunden positivt att de enskilda arbetsgivarna, som är bäst lämpade att bedöma vilka befattningar som är att betrakta som kritiska i sin verksamhet, själva avgör för vilka befattningar registerkontrollen ska tillämpas. Bedömningarna kring detta kommer, utifrån olika förutsättningar och bedömningar, i viss utsträckning att skilja sig mellan olika kommuner. Det är dock av vikt att dessa skillnader inte blir för stora.

Det finns risk för att tillämpningen av bestämmelserna kan komma att variera i en sådan omfattning att regleringen kring registerkontroll för verksamhetskydd därigenom riskerar att framstå som otydlig, oförutsägbar eller godtycklig för den enskilda arbetssökanden eller för allmänheten.

En i viss utsträckning enhetlig och sammanhållen tillämpning är viktig även för arbetsgivarna. Dels för att registerkontrollen ska fungera väl inom sektorn i sin helhet, och dels för att en påtagligt varierande tillämpning på sikt kan komma att påverka rekryteringsförutsättningarna för vissa befattningar.

Det behövs därför ytterligare förtydliganden och ledning kring vad som avses med ”kritiska befattningar” och ”betydande skada” utöver vad som nu framgår av utredningen. Då det är arbetsgivaren som svarar för att de bedömningar som görs också har stöd i författning så kan en osäkerhet om när registerkontroll i syfte att upprätthålla ett verksamhetskydd rätteligen kan göras, leda till en försiktighet som riskerar att motverka syftet med den föreslagna regleringen.

Även om registerkontrollen föreslås vara fakultativ behöver kommunerna mer stöd och ledning kring i vilka situationer och för vilka befattningar som registerkontroll i syfte att upprätthålla ett verksamhetskydd avses vara tillämplig.

Säkerhets- och integritetskyddsnämndens Registerkontrolldelegation ska göra en bedömning huruvida uppgifter som framkommit vid registerkontrollen ska lämnas ut innan arbetsgivaren får del av informationen. Det är viktigt att nämndens beslutsfattande i dessa frågor inte medför lång handläggningstid. I rekryteringssituationer kan tidsaspekten vara en viktigt faktor, särskilt för anställningar till

kvalificerade befattningar där det ofta föreligger en konkurrens om arbetskraft.

Om tidsutdräkten för att invänta information av en genomförd registerkontroll blir lång, riskerar det att leda till att anställningsbeslut kommer fattas innan resultatet av registerkontrollen erhållits och det finns även viss risk för att arbetsgivare väljer att inte begära registerkontroll i den omfattning som avsetts.

Införandet av registerkontroll i syfte att upprätthålla ett verksamhetskydd enligt utredningens huvudförslag innebär att både Säpo och Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden får nya uppgifter och ett utökat uppdrag. Att dessa myndigheter har resurser och praktiska möjligheter att klara dessa nya uppdrag är en förutsättning för att registerkontroll enligt förslaget ska kunna genomföras. SKR noterar i detta sammanhang att den föreslagna ikraftträdandetidpunkten för lagstiftningen i fråga är relativt kort.

10 Övervägande angående registerkontroller under pågående anställning

Utredningen lämnar inga förslag i denna del vilket, som tidigare anförts, inte möter de behov av möjlighet till fortlöpande kontroller av anställda som kommuner och regioner har för att, så långt som möjligt, kunna möta ett ökande hot mot välfärdssystem och andra delar av dess verksamhet.

Den personliga integriteten för anställda i kommuner och regioner är en viktig fråga och varje inskränkning i densamma måste alltid övervägas noga och balanseras mot det syfte som ska uppnås. Det är en svår och komplicerad bedömning att göra. SKR delar dock inte utredningens bedömning och slutsats när det gäller intresseavvägningen mellan den personliga integriteten och behovet av registerkontroll under pågående anställning.

SKR anser att en möjlighet för kommuner och regioner att, i en avvägd omfattning, kunna utföra registerkontroller av redan befintligt anställd personal är nödvändigt och att frågan därför bör utredas ytterligare.

Anders Henriksson
Ordförande
Sveriges Kommuner och Regioner